

IT MOAISTE FAN FRYSLAN

Kerken doen het goed bij verkiezing ‘mooiste’

ROB LEEMHUIS

LEEUWARDEN De kerk mag in het leven van de Friezen steeds minder belangrijk zijn, voor de schoonheidsbeleving van zijn provincie spelen godshuizen nog altijd een hoofdrol. Ze worden massaal genomineerd voor It Moaiste fan Fryslân.

Een middeleeuws kerkje op een terp: dit beeld van Friesland is zo overbekend dat het een cliché is geworden. Maar zoals meestal is dit cliché wel op feiten gebaseerd. Nergens in Nederland is er zo'n unieke rijkdom aan oude kerken te vinden als achter de Friese (en Groningse) Waddendijk.

Geen wonder dus dat nogal wat Friezen kerkgebouwen hebben genomineerd voor It Moaiste fan Fryslân. Onder de 148 gebouwen en plaatsen die tot dusver zijn genomineerd, zijn maar liefst twintig kerken of kerktorens. Het overgrote deel daarvan zijn, inderdaad, oude dorpskerken door de hele provincie. Van Nijland tot Oldeberkoop en van Easterein tot Westernijkerk.

In zijn eigen selectie liet de jury de typische terpkerk opmerkelijk genoeg een beetje weggestopt: in de categorie ‘geloven’ zijn twee stadskerken (de Gertrudiskerk in Warkum en de Broerekerk in Bolsward) genomineerd, naast de twintigste-

Slechts vijf genomineerde kerken zijn van na de middeleeuwen

eeuwse gereformeerde kerk van Kollum, de klokkenstoel van Katlijk en het Drachtster Karmelklooster. Alleen het kerkje van Hegebeintum staat als ‘icoon’ op de juryshortlist, maar dan vooral als onderdeel van het totale plaatje: terp, kerk en dorp. De kerk zelf is niet het meest opvallend. Het kerkhof rond de Maartenstsjerke van Hallum is ook genomineerd, in de categorie ‘groen en water’.

Maar welke kerk is dan wel de mooiste? Iedereen heeft wel een favoriet uit zijn of haar omgeving, en dat blijkt ook uit de nominaties. „Een unieke parel binnen het Leeuwarder en Friese cultureel erfgoed”, schrijft Peter de Haan over de dorpskerk van Huizum, waar hij in de buurt woont. „Monumentale en mooi gerestaureerde kerk”, schrijft Fred Emmerig over de Bonifatiuskerk in Oldeberkoop. „Eeuwenlang verborgen in de greidhoeke maar nu straalt hij als nooit tevoren”, vindt André Christiaan Vink van de Martiniakerk in Easterein. „Bijna 900 jaar geleden gebouwd. Nu nog steeds het

baken van Grou”, schrijft Jan Zijlstra over de Sint Piter aldaar.

Andere middeleeuwse dorpskerken die op de lijst kwamen zijn die van Swichum, Janum, Dronryp, Haskerdijken, Hegebeintum (nu alleen de kerk), Nijland en Westernijkerk. Als deel van het dorpsgezicht staan de Vrijthof met de kerk van Ferwert op de lijst. Met de Oldehove en de Grote Kerk in Leeuwarden is de collectie middeleeuwse kerken voor nu compleet.

Slechts vijf kerkgebouwen die tot dusver meedingen dateren van na de middeleeuwen. Twee zijn protestants: de zeventiende-eeuwse kerk van Vlieland, waar Michiel de Ruyter nog ter kerke ging, en de markante koepelkerk van Berltsum van rond 1780. „De bekroning van de oeverwal van Wijndaludum tot Berltsum langs de Ried”, vindt Durk Osinga.

De drie meest recente kerkgebouwen zijn allemaal katholiek, wat misschien niet toevallig is: pas in de negentiende eeuw mochten er in Nederland weer nieuwe Roomse kerken gebouwd worden. De Sint Nicolaaskerk van Sint Nicolaasga, in 1887 gebouwd door de Friese architect Jan Doedes van der Weide, is de oudste van het drietal. De Bonifatiuskapel in Dokkum en de Dominicuskerk in Leeuwarden, een rijksmonument, dateren beide uit de jaren dertig van de vorige eeuw.

www.itmoaistefan.frl

De Broerekerk in Bolsward is een van de twee genomineerde stadskerken.

FOTO ARCHIEF LC